

EUROOPA LIIDU
OLUKORD
2018

Vabad ja õiglased Euroopa Parlamendi valimised

#SOTEU

12. september 2018

„Tahan, et järgmise aasta mais saaksid eurooplased teha oma valiku õiglastel, turvalistel ja läbipaistvatel Euroopa valimistel. Praeguses internetimaailmas on sekkumiste ja manipuleerimise oht suurem kui kunagi varem. Euroopa demokraatia kaitsmiseks tuleb valimisõigust ajakohastada ja tuua see digiajastusse.“

Jean-Claude Juncker, 12. september 2018

Euroopa Liidu demokraatlike süsteemide vastupidavuse tagamine on julgeolekuliidu üks oluline tahk. Seepärast kuulutas president Juncker oma iga-aastases kõnes olukorrast Euroopa Liidus välja rea konkreetseid meetmeid, et aidata tagada, et järgmisel aastal aset leidvad Euroopa Parlamendi **valimised** toimuvad **vabalt, õiglaselt ja turvaliselt**. Komisjon juhib tähelepanu ohtudele, mis võivad valimisi ähvardada, ning pakub välja võimalused, kuidas riikide valitsused ja ametiasutused, erakonnad, meedia ja digiplatvormid võiksid nendega toime tulla.

Kavandatud meetmed sisaldavad järgmist:

- Soovitus, milles käsitletakse valimiskoostöö võrgustikke, interneti läbipaistvust, kaitset küberintsendentide eest ja võitlust väärinfo levitamise kampaaniate vastu
- Juhised ELi isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamise kohta
- Muudatusettepanek, millega karmistatakse Euroopa tasandi erakondade rahastamise reegleid

Euroopa valimiste kaitseks mõeldud meetmed keskenduvad järgmisele:

ANDMEKAITSE: isikuandmete kaitse parandamine valimiste kontekstis

LÄBIPAISTVUS: internetis tehtava poliitreklaami läbipaistvuse tagamine

KÜBERTURVALISUS: valimiste kaitsmine küberrünnete eest

KOOSTÖÖ: liikmesriikidevahelise ja üleeuroopalise koostöö parandamine, et tulla toime Euroopa Parlamendi valimisi ähvardavate ohtudega

ASJAKOHASED KARISTUSED: selle tagamine, et kõik austavad valimisõigust

ANDMEKAITSE

Viimasel ajal ilmsiks tulnud asjaolud (eeskätt Facebooki ja Cambridge Analytica juhtum, mille puhul usutakse, et isikuandmeid on vääriti kasutatud) näitavad selgelt ohte, mida teatav internetis toimuv tegevus valimiste jaoks kaasa toob.

Komisjon annab Euroopa tasandi erakondadele, sihtasutustele ja riikides valimiste korraldamisega tegelevatele ametiasutustele, aga ka sotsiaalmeedia platvormidele **juhised, kuidas kohaldada valimiste kontekstis uut ELi isikuandmete kaitse üldmäärust, mida kohaldatakse alates 2018. aasta maist.**

LÄBIPAISTVUS

Reaalses maailmas kehtivad valimiste korraldamise suhtes kaitsemeetmed ja konkreetsed õigusnormid, nt läbipaistvus ja valimiskulude piirangud, valimisagitatsiooni keelud ja kandidaatide võrdne kohtlemine meedias valimisperioodi ajal, kuid on oht, et internetis minnakse neist mööda.

Komisjon on juba alustanud tööd internetis leviva väärinfo vastu võitlemiseks. Koostatav tegevusjuhend peaks kohustama digiplatvorme ja reklaamitööstust tagama läbipaistvuse ja piirama poliitilise reklaami suunatust. Tegevusjuhend peaks heaks kiidetama 2018. aasta septembri lõpuks. Komisjon hoiab toimuval tähelepanelikult silma peal, hindab edusamme ja analüüsib tegevusjuhendi esimesi tulemusi 2018. aasta lõpuks.

Komisjon annab ELi liikmesriikide ametiasutustele, erakondadele ja sihtasutustele soovitusi poliitilise reklaami läbipaistvuse tagamise kohta:

Erakonnad, sihtasutused ja kampaaniaorganisatsioonid peaksid kodanikele jagama teavet selle kohta, kui suured on nende kampaania käigus internetireklaamile tehtud kulutused.

Nad peaksid selgelt märkima, milline partei või poliitiline tugigrupp on tasuliste internetipõhiste poliitreklaamide taga.

Nad peaksid jagama Euroopa kodanikega teavet selle kohta, kuidas valitakse selliste reklaamide sihtrühmad.

Kui neid põhimõtteid ei järgita, peaksid liikmesriigid kohaldama asjakohaseid valimistega seotud karistusi.

RIIKIDEVAHELINE JA ÜLEEUROOPALINE KOOSTÖÖ

Erinevate valimisprotsessi osaliste koostöö nii liikmesriikide kui ka Euroopa tasandil aitab avastada valimisi ähvardavaid ohte (sh hübriidohte) ja neile kiirelt lahenduse leida.

2018. aasta aprillis korraldas komisjon ELi liikmesriikidele esmakordselt parimate valimistavade vahetuse. 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimisi silmas pidades loob komisjon järelmeetmena üleeuroopalise koostöövõrgustiku. 2019. aasta jaanuaris ja aprillis korraldatakse veel kaks kohtumist.

Komisjon soovib ELi liikmesriikide ametiasutustel parandada:

- ▶ **liikmesriikidevahelist koostööd** – iga riik peaks nimetama valimiskoostöö võrgustiku, mis koordineeriks eri ametiasutuste tööd (silmas peetakse valimisküsimustes pädevaid ametiasutusi ning internetis toimuvat reguleerivate õigusnormide seire ja täitmise tagamise eest vastutavaid ametiasutusi). Sedasi on võimalik Euroopa Parlamendi valimisi ähvardavad ohud kiiresti avastada ning tagada kehtivate õigusnormide täitmise tagamine, näiteks karistuste kohaldamisega;
- ▶ **Euroopa tasandi koostööd** – iga riik peaks määrama selle soovitusel elluviimiseks ühe kontaktpunkti. See hõlbustab teadmiste ja heade tavade jagamist ELi riikide vahel näiteks ohtude, tegevuslünkade ja normide täitmise tagamise küsimustes.

KÜBERTURVALISUS

Küberründed on valimiste, kampaaniate, erakondade ja avaliku sektori asutuste süsteeme ähvardav risk, mis võib kahjustada valimisprotsessi usaldusväärsust ja õiglust.

Komisjon on pannud koos liikmesriikides küberturvalisuse eest vastutavate ametiasutuste ja Euroopa Liidu küberturvalisuse ametiga kokku kogumiku, milles antakse konkreetseid juhiseid küberturvalisusega seotud ohtude puhuks. Lisaks soovitusel esitatule teeb komisjon ettepaneku luua küberturvalisuse pädevuskeskuste võrgustik ja uue Euroopa pädevuskeskus, et kasutada olemasolevaid rahalisi vahendeid küberturvalisuse alase koostöö, teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamiseks sihipärasemalt ja koordineeritumalt.

Komisjon soovib, et:

- ▶ ELi liikmesriikide ametiasutused võtaksid vastu tehnilised ja korralduslikud meetmed, et **tulla toime** Euroopa Parlamendi valimiste korraldamiseks kasutatavate **võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse riskidega**;
- ▶ liikmesriikide küberturvalisuse eest vastutavad ametiasutused kohaldaksid küberturvalisusega seotud ohtude kohta koostatud juhiseid.

ASJAKOHASED KARISTUSED

Komisjon teeb ettepaneku **kehtestada Euroopa tasandi erakondadele ja poliitilistele sihtasutustele rahaline karistus 5% nende aastaelarvest**, kui need peaksid rikkuma andmekaitse norme, et mõjutada Euroopa Parlamendi valimiste tulemusi. Lisaks ei saaks ükski süüdi tunnistanud erakond ega sihtasutus taotleda karistuse määramise aastal rahastamist Euroopa Liidu üldeelarvest. Nende õigusnormide täitmise tagamisega tegeleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste amet. Mis puudutab poliitreklaami, siis läbipaistvust käsitlevate põhimõtete eiramise korral peaksid liikmesriikide ametiasutused kohaldama asjakohaseid valimistega seotud karistusi.

